

lanok
ruhák

ann

ta Unirii

unk?

se I.	240
.....	312
.....	340
.....	312
.....	32
.....	35
.....	30
.....	30
.....	144
.....	156
.....	70
.....	32
.....	32
.....	25
.....	22
.....	50
.....	340
.....	72
.....	60
.....	60
.....	60
.....	144
.....	72
.....	340
.....	312
.....	72
.....	108
.....	30
.....	25
.....	70
.....	90
.....	27
.....	35
.....	30
.....	35

éke

.....	14
.....	14
.....	16
.....	20
.....	14
.....	30
.....	25
.....	16
.....	10
.....	15
.....	15
.....	15
.....	15
.....	15

elvárt be-
ett szállítók.

vosztálya
p. 10.
hirdetésünk

Keletben!

tni,

IDRO

sát

szemben

Di. Ramassetter Róbert

I. Diszter 2. II. 8

Budapest

Egész évre	—	850
Félévre	—	450
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lej		
Bukarestben	—	5—

Összehúzóklóban		
Egy hónapra	—	ok 35—
Egy szám	—	1-50

UKELET

ESZD POLITIKAI NAPILAP

1934 december 6 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 274 szám

5685. Kiszlev 9

Angol elmélet — népszövetségi gyakorlat

Szinte egyidőben ezzel, hogy lord Robert Cecil, a népszövetségi eszme egyik lelelkesebb elterelvénye és propagátora, az amerikai békedíjat megkapta, — Anglia kormánya jegyzéket intézett a népszövetséghez. Ezt a jegyzéket azonban korábban az a szellem diktálta, amely lord Robert Cecil munkásságát jutalmazta meg, de amelyet Baldwin kormánya fölébe helyez minden gyönyörű elméletnek. Az elmélet annak a népszövetségnek gondolata, amely döntőbírság lenne minden nemzetek között. A gyakorlat pedig: ez a jegyzék, amely szívesen elfogadja a népszövetség döntőbíráshozását, kivéve természetesen akkor, ha Anglia valamely konfliktusáról van szó.

Már pedig most arról van, és így az angol kormány megírja régi diplomáciai stílusban levél a népszövetség titkárságához, melyben közli, hogy az egyiptomi konfliktusba egy harmadik fél beavatkozását ellenséges aktusnak tekinteni. Anglia még azt sem hajlandó elfogadni, hogy a konfliktusban döntőbírság hozzon megoldást.

Az „inter duos ligantes”, — a két veszedő fél között tehát a harmadik, az örvekedő, a „tertius gaudet” az a bizonyos ellenséges magatartás, amely ellen az angol kormány a népszövetségnek előre bejelentett állásfoglalását. Ki ez a „harmadik”? Az angol kormány jegyzéke nem említi meg, még csak célzást sem tesz rá. Bizonyára nem a régi riválisáról, Franciaországról van szó, hiszen a két államhatáron között külön megegyezés állapítja meg, hogy Angliának szabad keze van Egyiptomban. S a konfliktus kitörésekor a francia hivatalos sajtó sietett álláspontját leírni a megjegyzés feltétlen fentartása mellett.

E „harmadik” — talán Oroszország lehet, mely — diplomáciai külsőszókat szerint — a vehetőségtől, Egyiptomtól és Spanyolországtól való féltés — titkos mozgatója a közeli események Európában történő politikájának. Oroszország ellen viszont Angliának valóban nincs szándéka arra, hogy a népszövetség útján jelentse be állásfoglalását.

E harmadik — Perzsa sem lehet — az az állam, amely a népszövetség előtt vállalta az egyiptomi kormány tiltakozó és népszövetségi döntést kérő beadványát. Perzsiának ez a szerepe platonikus: a legfeljebb diplomáciai flottatüntetés számban megy — Anglia ellen.

A harmadik nagybatalom tehát: maga a Népszövetség. És ez az angol jegyzék jelentősége. Egyen ez a népszövetség jelentősége is. Mert így, az angol jegyzék a népszövetséget, mely eddig sokat szemében fikció volt csupán, a világ hatalmasságai sorába helyezi a olyan diplomáciai alanyisággal ruházza fel, melyet eddig nélkülözött.

Az angol kormánynak a népszövetség szellemével merőben ellentétes eljárása — a Népszövetség valóságának eddig legpregnansabb elismerése. Talán paradoxonként hargzik, de az elmélettel szemben a valóság, a gyakorlat az, hogy az angol jegyzék tulajdonképpen betetőzője, teljesítője a Nepek Szövetségének.

Bizonyos, hogy az alkalom és a mód, amely a népszövetséget így valósággá teszi: nem rokonszerves és önmagában is, gyökerében is: ellentmondás. Aztal, hogy a népszövetség az a bizonyos harmadik lett, ha fel is emelkedett az elméletből a valóságba, ugyanakkor degra-dálódott elvi magas állásából, lecsúszott azoknak a hatalmaknak sorába, amelyek felett döntően állni rendeltetése volt.

A népszövetségnek azonban tényleges ha-

talma nincsen. Nincs hadserege és ellenséges cselekedete legfeljebb elméleti lehet, mint ahogyan elméleti volt mindenem felül álló, mindenek felett békén összefüggő szerepe is. Elméleti fikció helyett tehát az angol jegyzék a népszövetség szerepét: a gyakorlat fikciójává tette. És bármennyire szomorú is: ez is valami. Nagyon kevés, igaz: de mégis valami fikció akárc, ha a nyghatalmairól, ha egy

angliáról van szó, de mégis gyakorlat, de mégis valóság, ha kisebb konfliktusok során biztosítja döntő szerepét.

Ez a jelentősége Anglia jegyzékének, melyet a népszövetséghez intézett. Így mutatja meg Anglia kormánya, hogy miképpen lehet a maga számára fikcióvá, vagy elméletté tenni azt, amit ugyanakkor, — mások számára a valóság parancsának ír elő.

A kormány lemond, ha nem tudja megszerezni a külföldi kölcsönt

Maniu és Jorga fuzió tárgyalásai. A nemzeti párt vasárnap tartja Brassóban nagygyűlését

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

Jól informált politikai körökben ma az a hír terjedt el, hogy az ország belpolitikai életében nagyjelentőségű változások vannak készülőben. A pénzügyminiszternek a külföldi kölcsön megszerzésére irányuló összes törekvései csődöt mondtak s így a kormány megfelelő tőke híján képtelen a kommerciálizációs törvényt végrehajtani. Teljesen megbízható kormánykörökből származó értesülések szerint a miniszterelnök elhatározta, hogy ha Brătianu Vintila nem tudja megszerezni a kommerciálizációs végrehajtásához szükséges külföldi kölcsönt, a kormány még január elseje előtt beadja lemondását.

A készülőben lévő esetleges kormányválság híre nagy meglepetést okozott az ellenzéki tábor kebelében is. Maniu és Jorga tovább folytatják fuzió

tárgyalásait, sőt egyes ellenzéki politikusok kijelentései szerint ezek a tárgyalások lényegileg már eredményre is vezettek, csupán a fuzió formái megértésére van még szükség. Ha a fuzió megkötése elő semmiféle akadály nem gördül, akkor a következő napári évben az „Argetoianu—Jorga-frakcióval megerősödött nemzeti pártnak komoly sánszai vannak kormányra kerülésre. Ismerve azonban az eddigi romániai fuzió tárgyalások történetét, a peszimista ellenzéki politikusok még most sem hisznek a kombináció sikerében.

A nemzeti párt egyébként vasárnap tartja Brassóban nagygyűlését, amelyen a párt valamennyi számottevő vezetője részt vesz. Hírek szerint ezen a gyűlésen szóba kerül a Jorga-frakcióval való fuzió kérdése is.

Esztországhban szovjetkatonaság szállott partra a forradalom támogatására.

Riga, dec. 5. A már levertnék jelzett esztországi kommunista forradalom szenzációs fordulathoz ért. Mint Revaból jelentik, egy orosz hadihajó, mely egyik esztországi öbölben kötött ki, egy eskardon orosz katonaság szállott partra az esztországi kommunista forradalom támogatására. A partraszállás részletei még hiányoznak és a hír nem nyert hivatalos megerősítést.

Vasárnap kezdődnek a német választások

Ötvennégy párt négyezerhatszázharmincnyolc jelölttel küzd egymás ellen

(Berlin, december 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A birodalmi képviselői választások vasárnap kezdődnek. A választásokat szobatis hevesebb agitáció előzte meg és különösen esztelen nem a polgári pártok küzdöttek szobatis hevesseggel a munkáspártokkal szemben, hanem a polgári pártok egymás között harcoltak eddig soha nem tapasztalt esztözhései. A terror a jobboldali és demokraták pártok között olyan mérvű volt, mint amilyen a polgári pártok és a kommunisták között volt a forradalmak idején a zajtó választásokon.

A gyűléseken a német nemzetiek nemcsak rágalmozák és sértgették a demokráta párt jelöltjeit, hanem elég sűrűn tetlegességre is vetemedtek. Így legutóbb — mint ismeretes — Georg Bernhardt, a „Vossische Zeitung” szerkesztőjét is inzultálták. A választási harc legküzönösebb és legáltalánosabb eszközei közé tartozott a lüzombák beütése a demokráta érzelmi gyűlésekre közre. Ez a harcmodor azonban jelenti a jobboldali radikálisok lenyugtását. Az utóbbi időben már olyan rosszul állottak, hogy jól kiépített propaganda-szervezeteket már sehogy sem tudták fenntartani és megkezdődött az a folyamat, amikor az egy táborban levő politikusok egymást otörték a kudarcokért. Minthogy már nem volt pénzük újságok kiadására, röpiratokban és röpecdülkékben válták egymás fejébe a legátfontozóbb gorbességek és rágalmozakat.

Azok pedig, akik minden bizalmukat belehelyezték pártjukba és annak segítségével ker-

niert remélve nagyon is exponáltak magukat, most hogy a telaj ünnepeiben van lábuk alól, a legkétségbeesettebb erőlködést fejtik ki. Ez magyarázza meg a sok atrocitást, ami a választásokat megelőzte.

Választási jelszavakban époly kevés hiány van, mint új pártokban. A birodalmi képviselőválasztások küzdelmében ötvennégy párt vesz részt négyezerhatszázharmincnyolc jelölttel. De még a pártok között is sok érdekesopont lép fel a maga külön követeléseivel. Külön csoportosultak többek között a szőlősgazdák, a békék szövetsége, a nagyobb parasztagdák, a hadkölcsönök valorizálását követelők stb.

A megválasztandó birodalmi gyűlés valószínűleg a jövő év januárjában ül össze.

Összeesküvés angol miniszterek meggyilkolására

London, dec. 5. A „Daily Mail” szerint Egyiptomban angol miniszterek meggyilkolására összeesküvést fedeztek fel. Az angol hatóságok nagy nyomozást indítottak meg.

Bukarestben lesz a kisantant új konferenciája

Bukarest, december 5. A kisantant legújabb konferenciájának helyére és idejére vonatkozólag hosszú tanácskozások folytak. Most végre elhatározták a konferencia idejét és helyét. A kisantant konferenciáját Bukarestben tartják meg 1925 január 15 én.

Vissza az őshazába!

(Egy hajút)

Palesztinai munkatársunk, Avi-Shaul két havi európai tanulmány útja után a napokban utazott vissza Erec Jiszraelba. Utjának impresszióiról írta az alábbi cikket.

Szakadó esőben tucsuztunk a lucskos konstanzai kövezettől. Inatt-amott podgyászordó kocsi dőcsögnek a kikötő felé, utánuk a podgyászok tulajdonosai, kivándorlók és más Palesztina-utások.

A parton csoportokban állnak a beszélőre kész utások, de a "felsőbbség" engedélye kék. Hadd mossa még le róluk az eső a kétezer éves galutemlékeket! Ilyen gondosok a batóságok s a többi segédszemélyek is. Fuvarosok, hordárok vámvivatásokok, kísérek tömegei lépik el a kikötő környékét, akik mind legjobban igyekeztekkel azon vannak, hogy "megönnnyítsék" a kivándorlók útját és zsebeit. Ritka eset, amikor a szegény passzgernek csak kétszer kell megfizetnie egy és ugyanannak a szolgálatnak a díját s nem háromszor-négyszer. Külön fizet az csomag lehordásért, a ledobásért s a hajóra való feldobásért.

No, de se baj! Mindez azért van, hogy az őshazába való visszatérés örömet tulságosan érezve — ne bízzuk el magunkat. Gám zu letová!

A hajó népsége színes, tarza, soknyelvű, — egy "libuc galujot" kicsinyben. Még a szefárd zsidók is képviselve vannak, még pedig elég szép számban — Bulgáriából jöttek: leksesek, odasodók, telve reményességgel és Cionserelémmel. Igen nagy részük földműves s pénzesember is van közöttük.

Itt vannak könnyenhevülő lengyel zsidók — a legszelebb szocialistától a legvadabb agudistáig, a legelszántabb atheisztától a legtanakusabb chaszidig. Természetesen még az első napon, péntek este, megtörtént az első összeütközés a frakciók között. Nem kevesebbről volt szó, mint egy mandolin hurjainak álmodozó, ábrándozó megpengetéséről s szent szombatstén. "Ezek az istentagadók akarják Erec Jiszraelt építeni!" — mondják a chaszidok. "Ezek a reakciók akarják Erec Jiszraelt építeni!" — szólnak a chalucok nem kevesebb gunnyal.

Az erdélyi zsidók is szép számban vannak képviselve — szintén a különböző rétegekből: Chaluctól lefelé (vagy felfelé? — ahogyan tetszik!). Ezek többnyire vallásosak s résztvesznek a mindennapi istentiszteleten. Közük a kolozsvári főrabbi, ki Jeruzsálemba utazik özvegy édesanyja látogatására.

Orosz, magyar, jugoszláv, ukrán zsidók sem hiányoznak.

Soknyelvűek, különbözőek szokásaikban, viselkedésükben és meggyőződésükben — mennek vissza az ősek földjére: egyesülni.

"Éppen ez az, ami jogosulttá teszi a mi re-

Két tanártársa kergette halálba Kozma Jenőt?

A két tanár diákokat bérelt fel, hogy Kozma Jenőről rágalmakat terjesszenek

(Salonta Mare Nagyszalonja, december 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számában jelentette az Uj Kelet, hogy Kozma Jenő nagyszalonjai gimnáziumi tornatanár Frommer-pisztoljával agyonlőtte magát. Tegnap cikünkben beszámoltunk azokról az okokról is, amelyek az alig harmincegy éves tornatanárt az öngyilkosságba kergették. Az öngyilkosság okát a városban élénken pertraktálják és a város józan gondolkozási lakossága a legmesszebbmenőben elítéli a két tanárt, akik állítólag tanári feltételekkel alaptalan hazug intrikákkal egyik tanártársukat a halálba kergették.

A batóság részéről az öngyilkosság ügyében erősen nyomozást indítottak. A nyomozást Grauv Anrel szolgabíró személyesen vezeti, aki már is birtokában van az összes adatoknak. A szolgabíró kihallgatta az internátus növendégeit és azt a két menyiségünket, — magyarázza egy gyönyörű előadásban Zuchovicky, egyik vezetőembere a lengyelországi Keren Hajsaszódnak — különbözőek vagyunk, százfélé nyelven beszélünk, ezértéle módon listáná Istent sőt esztréle módon tagadjuk, szocialisták vagyunk és bursoák, idealisták és materialisták, de mindannyian Erec Jiszraelba utazunk.

De a héber hallható, érthető, beszélhető már a hajón. Néhány erdélyi barissziánus (legjobb nyag Erecben) nem csak szegényt nem hoz, de inkább dicsőséget az erdélyi zsidóknak.

De legérdekesebb csoport a galiciái. Mind beszél héberül és jól, nem idegenzenen, ha sokan askenáz kifejezéssel is. Csodálkozom rajtuk és becsülöm, szeretem a héber nyelvüket, mert komoly s héberségük s alapos.

"Kelegaliciából egyetlen chaluc sem vándorolhat ki, ha héberül nem tud" — magyarázza egy kis fekete chaluc. "Onachi chajshevesz, ki chách cörich libjaisz" — fűzi még hozzá s nekem úgy tűnik a beszéde, mint valami öreg galiciái rabbinusé, aki s talmod mellett öszült mel. Mégis a chaluc igyekszik már szefárd kifejezéssel beszélni. S nem megy nehezen: harmadnapra már maglehátos folyékony a "szefárdasága".

November másodikán ünnepélyt rendezünk. Szónoklatok, szavaltók, ének-zeneszámok s az elmaradhatatlan tánc — akárcsak szárazföldön, a cionista klubokban. Palesztinai dalok és táncok. Ezek a friss chalucok mintha erre is készültek volna, nem csak a munkára. Vigák, boldogok: hazatérő jókedvűek ezek a gyerekek. S a jókedvük magával ragadja az öreg, komoly férfiakat is, akik "legyőzve" önmagukat, együtt táncolják a chalucokkal a hórát, — szakálluk, pőtuk leng a szél-

diákok, akik a tanár ellen a hamis vádakot terjesztették. A két diák, akik az intézet nyolcadik osztályának a növendégei a főszoigabíró előtt sirva ismerték be, hogy őket két tanáruk biztatta fel, hogy Kozma Jenőről olyan híreket terjesszenek, hogy beteges hajlamaival megrontotta fiatal növendégeit. Ők mint diákok engedelmességek a tanári felszólításnak, mert félték, hogy ha megtagadják, a két tanár bosszujának lesznek ki téve.

A két diák kihallgatása után több diák jelentkezett, akik elmondották, hogy a két tanár őket is megönnnyezte, hogy Kozma Jenő ellen terjesszék a rágalmat, de ők a tanárok kérését megtagadták.

A nyomozás során a két tanár ellen szaporodnak a terhelő bizonyítékok, úgy, hogy a ma délutáni vizsgálat valószínűleg a két tanár letartóztatásával fog véget érni.

ben, forgó, rohanó táncban.

A chalucdal egy pillanatra sem néz el. Vagy a hajó mályán, vagy a fedézetén, vagy pedig a hajóorrán csendül fel. Korán reggel napkeltekor üdvözöljük a bírorsziú kőatömbben a tenger habjából felbukkanó királynőt: "Jah chaj li li, hah amáji!"

S a jókedv óráról-órára nő. S percről-percre közelebb valóak érezzük magukat egymáshoz. Hiszen közeledünk az ayaaföld partjaihoz. Ott, a csodás keleti hazában egyik leszünk egészen. S a válaszfalakat döntük le már itt. Pasztituk mir itt el a galutnak utolsó emlékeit. Tiszán, ujjszületve érintse libuk a Hwa földjét!

Ötönap reggelén csaknem mindenkinek a felélteten van. Gyerekek, öregek együtt állnak a chaluc csoportokban s várják — a Föld Jelenését. Pedig tudtukra lett adva, hogy csak délután egy órákor kötnék ki Huitában. Mági: mindenkinek első szeretne lenni s kiáltani: Föld.

Tíz óra után végigdübörög a hajó: "Erec!" Felhangzik a "Hatikva." Az egész hajó énekel. Dal dalra hangzik. Percről-percre közelebb. Egy óra múlva már felismerhetők a Karmel körvonalai. Az akkói öböl. A chalucok táncolnak. Az öregek sirnak. Milyen boldogság! Ragyogás, napsugár, palesztinai Érbolt, Gan Eden a zugó tengerben. Bzan vagyunk az öbölben. Jobbra Huita, balra Akkó. "Ime, itt szemben velünk fog felépülni Car-Salom!" — mondom egy erdélyi zsidónak.

Kerei egymásba fonódnak, felnéz az Égre s így szól: "Egész Erec Jiszrael a mi Car-Salomunk legyen!"

"Amen!" — mondják a többiek.

Mordechaj Avi-Shaul

A szanta Fiske

Zsidó koldusregény

(38)

Írta Mendele Moicher Sziórim Fordította Székely Béla

"Hány szerencsétlen ember szenved itt a földön — szegények — a szüleik bünei miatt, akik mindenféle butaságok után vágyakoznak, elválnak egymástól és saját testüket, vérüket, felügyelet nélkül hagyják, akár a folyót. Mit is törődnek ezek a gyermekekkel? Hiszen csak a saját üdvösségükre gondolnak és az ilyen szép szülők rövidesen újra megházasodnak..."

Beszéd közben azonban hirtelen, mintha fojtogatott volna valami, megállottam. Látom, hogy Alter az izgalomtól szinte magán kívül van. És azonnal lelkiismeretfurdalásokat érezek: miféle butaságot csináltam, amikor Alter jelenlétében ilyesmiket mondtam, hisz ezek a szavak mind a szívébe nyilálnak... Nagyon rosszul esik ez nekem és szemrehányásokat teszek magamnak: "Mendala, Mendala, igazán ideje volna, hogy már egyszer észretérjél és és ne vágd mindenki arcába — mint valami éretlen ifju — az igazat! Hiszen, hála Istennek, hosszú szakállas férfi vagy. Már igazán itt volna az ideje, hogy ember legyél a talpadon és megértsd, hogy mi a jó és mi a hasznos. Oh, a te nyelvéd, a te nyelvéd..."

És a szívem mélyén fogadalmat teszek, hogy a jövőben vigyázni fogok magamra; akármit látok, vagy hallok, hallgatni fogok, mint ahogyan az okos és finom emberek teszik. Olyan szabály ez, melyet az életben hasznára fordíthat az ember. Es egész sereg jó emberünket látom, barátságos, sugárzó arcu nagybácsikat. Ide-oda fordulnak, mindenki veli barátságban vannak, minden lakodalman ott táncolnak, csak barátjaik vannak, mindenkit megcsókolnak és elolvadnak az örömtől, ha mással a szerencséről beszélnek, édes szavakkal és könnyes szemekkel kívánnak szerencsét neki, dicsőítik más-

nak a jóságát és nagylelkűen az örök üdvösséget ígérnek nekik, csupa jó ujsággal szaladnak az emberhez és minden ünnepségen ott vannak. A szemeik mindig ragyognak, a homlokuk fényes, az arcuk ég és az orruk csepeg. Boldogok és elégedettek... Be jó nektek onkli! Mától fogva én is egy ilyen onkli vagyok! Az "onkli" megszólítás egyszerre annyira megtetszik nekem, hogy néhányszor elismélttem magamnak: "Mendala onkli! Mendala onkli!"

Alter dolga nagyon rosszul esik. Hogy hibámat megint jóvátegyem, barátságosan beszélek hozzá: "Reb Alter, kényelmetlenül ül ott és igen közel van a kocsikerékhez! Biztosan megfájdulnak majd a csontjai, hogy olyan hosszú ideig ül egy helyben. Kérem jöjjenek át a szekereimre, én majd kényelmes helyet készítek a számukra. Hadd igyunk egy korty pálinkát is és üditsük fel magunkat." Alter nem kéri magát hosszú ideig és mindnyájan leszállunk a kocsijáról. Abban a tiszteletben részesítem a lovamat, hogy hagyom, hadd menjen előre. Alter gebéje utánunk baktat. Egy darabig gyalog megyünk, hogy egy kicsit mozogjunk is, azután felszállunk az én szekereimre és egy kis pálinkát iszunk. Olyan jó vagyok mint egy falat kenyér és könnyes szemekkel én, a jó onkli, minden jót kívánok Alternek. Azután Fiskének is befűtök egy kicsit, felköltöm benne a "rossz ösztönöket", a vérre forni kezd és újra megindul a történet.

Mendale szekeren.

Fiske a maga módja szerint megint hozzáfog az elbeszéléshez; én magam módja szerint javítgatom és Alter, akinek nagyon sietős a dolog, másképen ösztökéli. A történet pedig így folytatódik:

"A következő napon — péntek volt — a városka beszahamedrise tele volt koldusokkal, akik mind a samesz körül tolongtak. Mindenki

első akart lenni és bilétét akart szombatra valamelyik gazdag férfihez, vagy olyan polgárhoz, akinél jó zsiros kigilt lehet kapni. A legkeresettebb biléte a husadóberlőhöz szült. Legkevésbé az a biléte tetszett, amelyik egyházi személyekhez, vagy a hitközség alkalmazottaihoz invitált, ezek szeretnek ugyan jól élni, de a vendégeiknek nem adnak becsületes ételt. Az egyesületek vezetői pedig mindig nagy részvétellel beszélnek a szegényekről, azonban keveset adnak nekik enni, úgyhogy alig telik arra, hogy az ajkukat egy kissé bezirosítsák. A koldusok szerencsétlenségnek tartják, ha ilyen emberekhez kerülnek és úgy félnek tőlük, mint a pestistől. Ha valamelyik koldus ilyenhez kap bilétát, akkor a többiek kinevetik a balszerencsétjét... A beszahamedris samesz nagyon dühös volt és szitkozódott, hogy még soha annyi koldust nem látott együtt, mint ma. "Koldusok!" — kiabálta — "mit léptek el a városunkat, mint a sáskák? Nem is tudom, hogy hol tudlak benneteket elhelyezni, valóságos Isten büntetései vagytok!" Kiabál, dühöng, de a koldusok körülfogják és nem hallgatnak rá. Mindnyájan kiabálnak: "Nekem! Nekem! Nekem adjon!" És mindegyik néhány garast nyom a samesz kezébe. A samesz — hát mint tegyen szegény! — elveszi a pénzt, szitkozódik és kiosztja a bilétákat. Én a pupossal oldalvást állottam. Nem volt erőm és nem voltunk elég szemtelenek, hogy az arisztokraták elé tolakodjunk. Mert mindenütt vannak arisztokraták, még a koldusok között is. És ezek az arisztokraták ezerszer rosszabbak, mint a gazdagok... A vöröshaju természetesen az elsők között volt. Azonnal két jó bilétát kapott a maga és a felesége számára. A feleségemnek még tolakodnia sem kellett. A samesz előtt már messziről rámutatott: "Nézzé csak, ott áll az én vakom, szegény!"

(Folyt. következik.)

Jött a fel...
mes...
destru...
megront...
hi velük, le...
kéj...
ves rei között...
ték Lenin...
hiába védekez...
zsidóságot...
magát, mint...
másabb az...
a bizonyosság...
védje, amit...
Troekij vég...
vadásnak me...
sőt, s m ly...
kereskedelm...
kedest. T gy...
nyom külön...
Hát bizony...
Semmit az ig...
eredendő gy...
mérégen.

Troekij...
csak idég...
amórát...
seth, neki...
hübert, azért...
a mások but...
bukásnak, me...
den érvnél...
nál hatalmas...
amellet, hogy...
nem konstru...
és, vagy az...
su-arsai egyé...
dottságán át...
az osztályi...
dalmi predece...
dalni houlokeg...
lódjanak. Ez...
ha van nép...
terror, ugy...
Azonban...
keresetes dog...
destruktivism...
azzal, hogy a...
érvei lól, ne...
bőnyebb val...
sá, okot talá...
Nincs. A gy...
mát, mint az...
gyogtatja, be...
A rombolás...
rézet, sailang...
tására való...
nek konglome...
rövidesen meg...
majd, telen...
akció mentav...
acionarinsok...
koni fognak...
rög elh lt lapv...
legintenziven...
szintén zsidó...
az olasz fasci...
reakciót, a...
előtt, amikor...
zeti reneszáns...
de hagyjuk...
bőven fogak...
mocsarából, ü...
teni a bogyad...

A váltózh...
között élő z...
a világosság...
rengését, maj...
az európai...
a háboru fer...
taturák halál...
rok végzet...
n's politikai...
többsége, ha...
ala jst két...
Még...
kivé és...
Mátyás...
pörkölés...

1924 december 6

Jenőt?

terjesszenek hamis vádakat terjesztés intését nyolcadik főszerkesztő előtt két tanár biztalt a híreket terjesztés megromtotta fiatal engedelmességek a ltek, hogy ha meg- nek lesznek ki táve- an több diák jel ent- a két tanár őket is Janó ellen terjeszték kérését megtagadták. anár ellen szaporod- gy, hogy a ma dél- a két tanár letartóz-

sem nével el. Vagy eten, vagy pedig a reggel napkeltekor eben a tenger hajjai- haj li li, hah amáli! a. S percsöl-perere akat egymáshoz. Hi- partjaihoz. Ott, a ezűk egészen. S a t. Pusztituk mir keit. Tisztán, ujji- földjét!

mind neki a felélze- gyűtt állnak a cha- Föld Jelenését. Pa- csak delután egy légi: mindnaki első a hajó: „Erec!“ Az egész hajó énekel. rera közelebb. Egy a Karmel körvonalai. colnak. Az öregek Rügyogás, n pszár, a zugó tengerben. obbra Haia, balta felűnk fog felapúli erdélyi zsidók-k.

mi Cir-Salomunk többiek. rdechaj Avi Shaul

art szombatra vala- olyan polgárhoz, kapni. A legkereset- szólt. Legkevésbé egyházi személyek- nazottaihoz invitált, i, de a vendégeik- telt. Az egyesülete- egy részvételt be- ban keveset adnak elik arra, hogy az k. A koldusok sze- ilyen emberekhez t, mint a pestistől. ez kap bilétát, ak- balszerencsét... agyon dühöztél soha annyi koldust „Koldusok!“ — városunkat, mint hogy hol tudlak agos Isten bünte- ng, de a koldusok ak rá. Mindnyájan ! Nekem adjon!“ t nyom a samesz mint tegyen szegény! ödik és kiosztja a oldalvást állottam- unk elég szemte- k elé tolakodjunk. sztokraták, még a k az arisztokraták a gazdagok... A első között volt. t a maga és a fe- nek még tolakodnia már messziről rá- áll az én vakom,

Baj, ha konstruktív, baj, ha destruktív

Jött a fehér terror. jöttek a kampós kereszt- megalomak, melyek finom rivalták: a zsidók a destruktív, a kommunista agitáció reprezentánsai, megromtított az éri- népek tiszta idealizmusának, ergo: hi véds, le velds, menjenek Palesztinába. Sziante kéj- l- gtek abban, hogy Oroszország kommunista- ves rei közötti ranutathattak Trockijra és kineve- ték Lenin-t is zsidónak. A vád elhangzott: a zsidók hiába védekeztek, hogy Trockij nem jelenti még a zsidóságot, — a vád honokul tovább tartotta magát, mint minden butaság, melynek ereje hatal- masabb az ész minden bizonyosságánál. Hat most itt a bizonyosság arra is, mennyit ért a destruktív vádja, amit az egész zsidóság ellen emeltek; itt van Trockij végzetében, ahit elvtársai kapitalizmussal vádolnak most meg és benne az egész orosz zsidó- ságot, emly — sserintük — visszavágja a szabád kereskedelem paradicsomát, a kapitalista berendez- kedést. Tegyük méglegre a hét vádat: mennyit nyom külön-külön és együtt az igazság mérlegén. Hát bizony külön-külön és együtt is, semmit. Semmit az igazság szempontjából, ennél többet az erredő gyűlölet és fekezhetetlen rosszindulat mérlegén.

Trockij is elérte hát végzete, a forradalmi hős csak idig óráig élvezhette hatalmas műve dicőség- mémorát neki is el kellett érnie a közös vég- seth, neki is vezetnie kell az ősi, erredő bűnert, azért, hogy — zsidó. És bár csak volna a mások butaságán örvendezni, mi örülünk ennek a butaságnak, mert igazol bennünket, igazol min- den érnel, minden jogul, minden tiltakozás nál hatalmasabban. Bizonyosságtel Trockij butasá- ga amelltt, hogy a zsidó lélek nem destruktív és nem konstruktív a zsidó lélek, épugy, mint a tran- cis, vagy az angol lélek: egyetemesség, melynek sa- arsi egyéneknek és társadalmi osztályok tagozó- dotságán át ezer irányban vetődnek ki, — hogy az osztályi és egyéni nevelés, az egyéni és társa- dalmi predesztináció gátjain megörve, — egymás- nál houlókegyenest ellenk- ző világnézetekből formá- lódnak. Ez az igazság. És még valami: az, hogy ha van nép, amelynek lelkétől távol áll mindeffele terror, ugy a zsidóság az.

Azonban ne tessék megjedni, — a kampós- keresztet dogma, mely hol kapitalizmusért, hol destruktivizmusért vonja felelősségre a zsidóságot, azaz, hogy a tények, az utolsó tények és kitérnek érvei elől, nem fogja feladni az agitációt. Van-e bármilyen valami, mint új érveket, új valótlan- ságot találni az örökbevaló gyűlölet igazolásához? Nincs. A gyűlölet mindig előbb szűli meg a dog- mákat, mint az érveket. S bár kitél az érveket ra- gyogtatja, belől csak a dogma fontos a számára. A rombolás és gyujtogatás őstörone számára a világ- rézet, sallang csak, mely bódult szemek képrázta- tására való. Most, hogy a kampós keresztetek érvei- nek konglomerátumából kiesik a destruktív védja, rövidesen meg fog jelesni a szinen egy új érv- zsidó, tal- n az, hogy a zsidóság a nemzetközi re- akció mentevára a világon a ök — a valóban re- akcionáriusok — a haladás lovagjai. Talán hivat- kóni fognak Arthur Mayerre, a „Gaulois“ rem- ré: elh it lapvezérre, aki a francia royalizmus egyik legbranzizensebb vezére volt és történetesen szintén zsidónak született. Talán hivatkozni fognak az orosz faecista miniszterekre is, akik szintén a reakciót, a zsidó reakció érdekeit tartották szem előtt, amikor segédreszt nyújtottak az orosz nem-zeti renezaszának hatalma megalapozására. Vagy — de hagyjuk ezt: a bizonyos csak az, hogy érvek bőven fogak felpatáskzni a zsidógyűlölet évezredes mocsarából, üdíteni az ellank- dő energiákat, frise-íteni a hágyadó pogrom-szomjúságot.

A változhatatlan megváltozását a gazdanépek között élő zsidóság számára nem hozhatja más, mint a világosság, az emberesség uralma, melynek da- rengését, majd elalvását aggódó szemekkel nézzük az eurpai egen. Ném hozhat más változást, mint a háboru fertőjéből hidraféjekkel kiemelkedett dik- taturák halála. Trockij végzete a megtérő diktáto- rok végzete s nem is volna számunkra az általa- n- s politiai jelentőségén kívül különösebb jelen- tősége, ha Trockij történetesen nem zsidó is, akinek ala- j- t hat éven át mementóként tartották oda a

Megnyílt a „CEYLON“
kávé és tea behozatali lerakat. Str. Matei (volt Mátyás kir.-u. és Főter sark). Állandó friss pörkölés. Szombaton zárva. R. Mosse 4163

zsidó vére szomjas tömegeknek. Nem a Trockij kommunista-volta volt az igazi bűnbak, hanem zsidó volta volt ez. Hiszen kommunisták, itt Európa közepén is élnek, bevonultak a parlamentekbe is már s mégis, senkinek sem jutott eszébe őket zsi- dónak, destruktívnek deklarálni.

Enyhítenek az amerikai bevándorlási kvótatörvényen

A kint élők családtagjait engedik be elsősorban. Repülőgépen lopják be magukat emberek az Egyesült Államokba

(Newyork, nov. 26. Az Uj Kelet tudósítójától) A napokban megirtuk, hogy Newyorkba a bevándorlás következtében valóságos katasztró- fális lakásbőség állott be. A háziulajdonosok erőyes akciót indítottak a betelepítés ügyében és az akciónak fogantója is lett Dawis munka- ügyi miniszter, akinek hatáskörébe tartozik a bevándorlás, e kérdésben nyilatkozott a sajtó képviselő előtt és kijelentte, hogy ő maga kö- vetelni fogja a kongresszustól a bevándorlási kvótatörvény enyhítő megváltoztatását. Mindenek- előtt azok számára kell adni beutazást engedélyt, akinek Amerikában családjuk van.

— Az emberiség követeleése, — mondotta Dawis — hogy szülők gyermekeiktől és házas- felek egymástól ne legyenek elszakítva tisztára azért, mert a bevándorlási törvény odaáll kö- zéjük. Mondhatom, közgazdasági okok is kö- vetelik a bevándorlók családi együttélését. Mert ha bevándorló nem tudja behozni új otthonába családját, akkor kénytelen itteni keresetét külföldre küldeni. Ha azonban családja itt van, akkor munkabérével az itteni kereskedelemnek és iparnak válik javára. Én magam amelltt lennék, hogy a már itt élő külföldi család-

Egy bizalmas: baj, ha konstruktív a zsidó baj, ha destruktív. Konstruktívjának és destruktívjának közös a végzete: a gyűlölet. Konstruktívjának és destruktívjának egy a megváltása: a demokrácia, a világosság, a béke uralma a gyűlölet és a rossz- akarat felett! Salamon László

tagját, mint bevándorlási egységet, minden kö- rülmények között engedjék be. Ezzel szemben az illegális bevándorlók ellen, vagyis azok ellen, akik árutakon beu- ragnak az országba, a miniszter követeli, hogy az állam teljes erejével lépjen fel. A bevándor- lóknak ez a fajtája leginkább a délkamerikai államokból, Kanadából és Mexikóból kerül ki. A miniszter megáll p- ási szerint a kanadai és mexikói határokon átlag ezer bevándorló jön ille- gális úton havonta az Egyesült Államok területére

— Jellemző, hogy milyen eszközökkel lop- ják be magukat ezek az emberek az Unió or- szágaiba. Ma már repülőgépeket is igénybe vesz- nek. Az amerikai törvényhozás azonban az ilyen módon bejutott bevándorlókat öt év- n belül deportálhatja. Azonban — mondotta Dawis — mihelyt a bevándorló kvótát, különösen a dél- amerikai államokra, valamint Mexikóra és Ka- nadára is biterjesztik, a törvénytelen úton való beözönlés megszűnik. A deportálás ugyanis nagyon költséges passzója az Egyesült Ál- lamoknak, amelyeknek kormánya minden egyes deportált bevándorló után száz dollárt fizet különböző költségek címén.

Palesztina nem függ többé a politikától

Julius Berger, a Nemzeti Alap jeruzsálemi főirodója igazgatójának nyilatkozata. Megindult a világspekuláció Erec Jiszrael földjére. Erdély zsidóságától ötmilliót vár Erec Jiszrael

(Bucuresti Bukarest, dec. 5. Az Uj Kelet munka- társától) Az egész világ közvélem- nyének ér- deklődése egyre nagyobb intenzivitással fordul Palesztina felé, ahol a zsidó nemzeti otthon építése hatalmas lépésekkel halad előre. A nagy világlapok szinte nap nap után jelentetik meg tudósítóik beszámoló cikkeit s különösen a közgazdasági élet fordul egyre nagyobb érde- klődéssel Palesztina felé. A zsidó nemzeti otthon megvalósításának egyik alapvető munkáját végző szerve, a Zsidó Nemzeti Alap igazgatósága élén Usiskin-nel a közelműltban fe hivással ford- ult a világdídságához, amelyben ötszáz ezer font sterling előtermelésére szólítja fel a világ zsidóságát, ha ezt akarja, hogy kétezer év- galutja után az ősi földön az új nemzeti ot- thon megvalósuljon. Ennek előfeltétele: a föld, az a föld, melyet a zsidóságnak meg kell vásá- rolnia. Beszélgetést folytatunk a Zsidó Nem-zeti Alap jeruzsálemi irodájának igazgatójával, Julius Berger-rel, aki pár nap előtt ér- kezett meg Bukarestbe, hogy a regátbeli zsidó- ságot még szorosabban kapcsolja be a mun- kába, Julius Berger a Palesztina munka egyik legalaposabb ismerője, s így alkalmunk van a Palesztina felépítésének egyik leghivatottabb szakértőjét az Uj Kelet hasábjain megérde- l- t- atni.

Tul vagyunk a politikán

— A zsidó nemzeti otthon problémája — mondotta Julius Berger — már nem a po- litika, de a föld kérdése. Ma már olyan poli- tikai változás nem történhet, mely a mi mun- kánkat befolyásolni tudja akkor, ha mi gada- ságitag programunkat meg tudjuk valósítani. Bennünket nem a politika érdekel tehát, de a föld megszerzése. Ha ezt a problémát a leg- rövidebb időn belül megvalósít- ni nem tudjuk, akkor hiába a Balfour-deklaráció, hiábavaló a san reméi szerződés, mert elveszítettük a zsidó nemzeti otthon alapfeltételét: a földet.

Minden föld kapható

— Ma még a helyzet az, hogy minden föld kapható. Ma még megvan a lehetősége annak, hogy olcsón megszeressük a zsidó ot- thon számára Erec Jiszrael földjét. De ki tudja meddig tarthat még ez a kedvező helyzet. A legnagyobb nyugtalansággal nézünk ugyanis a jövő elébe, mert súlyos veszedelmek fenyegetik munkánkat. Nem politikai, de a gazdasági ve- szedelmek. Palesztina ugyanis a világ érdeklő- désének középpontjába került. És hozzá: a gazdasági érdeklődés, a spekuláció középpont-

jába is. Egyiptomi effendik, amerikai, belga tőkepénzesek megkezdették a telekvásárlási spekulációjukat s az a veszély fenyeget ben- nünket, hogy elvásárolják előlünk, spekulációs érdekeiktől vezetve, a földet. Természetesen ez igen súlyos jelentőségű veszély. Palesztina fej- lődése szempontjából, még akkor is, ha zsidók telekvásárlásáról lenne is csak szó. Érdekes példája ennek:

az épülő Afule

A gazdaság Erec Jiszrael már most előrelát- ható középpontja: Afule. Ez lesz Palesztina egyik legjelentősebb városa s már most fontos vasuti csomópont. Afule területét és környékét felajánlották a Keren Kajemetnek megvásárlás céljából, — igen olcsó, kedvező áron. De nem volt pénzünk s így ezt a területet egy zsidó magántársaság vette meg. Már pedig nem nehéz átgondolni, hogy milyen más lehetősége van egy olyan város megépítésének, melynek terü- lete: a zsidó néphözösségé, nem pedig magá- nosoké. Így a mi kezünkben lett volna a le- telepítés lehetősége s az új város építésénél a közösség egységbe fogott, magasabb szempontjai érvényesültek volna. Még érdekesebb a példája

Haifa-Akkó

felépítésének. Ma már kétségtelen, hogy Pa- lesztina jövőendő nagy városa: Haifa lesz, mely- nek kikötője beláthatatlan lehetőségeket nyújt. Ázsiának egyik k- puja lesz ez, a világhereske- delem gócpontja. Egy belga társaság, amelynek különben semmi zsidó jelentősége nem volt; hitűnő szímmal még a világháboru előtt felis- mertte Haifa jelentőségét és megvásárolta az Akkóig terjedő földterületet. Ez a réz mocsá- ras, de tudjuk azt, hogy ha azokat lecsapolják, a legdusabb termőföld lesz itt. A belga társa- ság már a szerződésalkötésig jutott el, s a vilá- gháboru kitörése azonban az üzlet perfektuálá- sát megakadályozta. A zsidóság szempontjából kiszámíthatatlan jelentőségű lenne, ha meg- tudnók vásárolni Haifa környékét, legalább egy nagyobb földsvot Haifa és Akkó között, hogy ott mi munkás- és tisztviselőtelepeket léte- sithessünk s így mentesíteni tudjuk magukat attól a várható, spekulációs nagy áremelkedés- től, mely itt, akárcsak Tel-Avivban, feltétlenül be kell következzen.

A legnagyobb nyugtalansággal

nézünk tehát a jövő elébe, s ez azt parancsolja, hogy a világ zsidóságának minden erejét meg kell feszítenie, ha nem akarja elveszíteni Erec Jiszraelt

Nagyon kevés időnk van, talán még husz év se, s ha ezt végéig menő áldozatkészéssel ki nem használjuk, akkor az a veszély fenyeget, hogy elveszítjük a zsidó nép előtt Palesztina földjét. Már is egy világspekuláció indult meg, s ez bennünket arra kell kötelezzen, hogy teljes energiáinkkal folytatjuk a föld-ásárlást, illetve gyűjtjük össze a Nemzeti Alap úján a szükséges, hatalmas összegeket. Egyetlen év alatt **öt százmilliót kell összegyűjtenünk**, hogy a föld-ásárlási politikánk legközelebbi feladatainak helyesen megfalsíhassunk.

Erdély: ötmillió!

— Ebből az ötszázmillióból **Eraely és Bánság zsidóságának ötmillió lejt kell a legközelebbi év folyamán** felhozni. Tudom, ez az összeg igen hatalmasnak látszik, ha az eddigi eredményeket vesszük tekintetbe, de egyáltalán meg nem valósíthatatlan ha minden eshetőséget teljes energiával kihasználunk. Sőt még nagyobb áldozatok meghozatalára sincs szükség, csak a Nemzeti Alap apparátusát kell a lehetőségek teljességéig kiépíteni. Nem szabad olyan zsidó otthon, zsidó ület legyen, hol nincs ott a KKL-persely; s így kis adományok, a nagy akciók rendszeres keresztülvitele révén már is biztosítva van ez az összeg.

Meddig bírják a chalucok

— De tekintetbe kell venni egy súlyos, talán a legsúlyosabb kötelezettséget: azt, amivel a chalucosnak tartozunk. A chalucok se bírják a végtelenségig; s önfeláldozásuknak heroikus, életet, ifjúságot áldozó készségüknek is van határa. É: határa van a fizikai nélkülözéseknek és az azoknál is súlyosabb: lelki inségeknak. Talán a chalucok ki-bírják hat vagy nyolc évig, — de aztán: nincs tovább. Az egész világ zsidósága ég a chalucok iránti lekésedéstől. De ez a lelkesedés nem lehet becsületes akkor, ha nem tesszük lehetővé, hogy ezeknek a chalucosnak és chalucáknak földet szerezzünk, hol nagy önfeláldozó munkájuk után végre a maguk életével törődhetnek, végre családot alapíthatnak.

Pro Palesztina Liga

— És én itt látom Erdély népszerűségének legelső feladatát, mely minden más karitatív munkán felülemelkedik. L-hető é kell tenni, hogy a

zsidóságnak ezek a kiválasztottai családot alapíthatnak. Ha a chalucok férjhez mennek is: a viszonyok, a rettenes munka nem engedi meg, hogy anyák lehessenek; s így Erec Jiszrael földjén egy ilyen új generáció támadjon. Amíg a férjhezment chalucák között ké ségbeejtő ez a köny-szerű meddség, ez a hiábaepedés az anyagiak után, addig a „mosav ovdim“-okon, ott tehát, ahol sikerült egyes kvucákat már letelepíteni, valóság-gal megható a gyermekek kultusza. Minél több chaluc-család letelepedését kell tehát lehetővé tenni mert ez a kulcs Erec Jiszrael boldog zsidó jövődjének. Na y örömmel hallotunk az erdélyi és bánsági zsidó asszonyok Pro Palesztina Ligájá-nak megszólalásáról, mert tudjuk, hogy ezzel a zsidó asszonyok megukhoz méltó, a legnemesebb,

Györfy János Palesztinába akar menni

(Arad, december 5. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Csak ma hallottam itt, hogy Györfy János aradi köfáragómester, meg egy Lendvay nevű ut-asztalos is azonkívül még egy néhányan, akik a keresztény vallás követői; Palesztinába vándorol-nak. Vajjon mi indította őket erre az elhatáro-zásra. Felkeresem Györfy Jánost, hogy megtud-jam tőle.

Itt tőlök vele szemben... Most jött a mthely-ből. Barna bőrádó van a nadrágja előtt, feketék a szemolyói, a bajussa és a haja. Mindent szájára vesz, ami a szíven van, nem csúri csavarja a dol-got, nem is beszél sokat, de amit kimondott, azon már szoborrá mer-vült a tett is! Nagy, dolgos ke-zei vannak, ahogy leteszi őket szépen a térdáira, mint az elemisták, amikor osztályépet csinálnak vizsgákor, a negyedikben... Tiszták a szemei mint a hegyipatak vize és hiányzik a ravaszság belőlük. Ilyen ember az a Györfy János, ahogy itt ül most velem szembe. Már köfáragómester, de még pa-raez! Ilyennek láthatta St. Reymont a Nobel-dijas lengyel regényíró is sokszor őket.

Megkérdeztem tőle, hogy mért akar éppen Pa-lesztinába menni.

— Hát hogyné mennék, amikor azt hallom mindenkitől, hogy úgy épül ott minden, mint a karikacsapás; úgy kell ott a mester akármiféle szakmából, mint a falat kenyér...

— Jó, — mondom neki — de a keresztények örvendenének, ha mennél előbb megszabadulnának a zsidóktól...

— Nekem ugyan seuki se rendelkezhetik abba, hogy én ne ferjek össze azokkal, akikkel jól va-gyok; akikkel jól volt, együtt volt az spám, a nagypám, de még az úkapám is. Az pedig csak ezöbesöd, hogy a keresztények örvendenének, ha megszabadulnának a zsidóktól. Örvend igen a csöcselékje meg az urja, akiknek más dolguk nincsen, de igaz keresztény ember nem gondol-kozik úgy.

— Aztán honnan hallotta maga, hogy nagy építkezés folyik a zsidók országában.

— A zsidók lapjából olvastam, már nem jut eszembe a neve, de itt van... Györfy János fel-áll, odamegy a szekrényhez és egy „Uj Kelet“ számat vesz elő. Megmutatja.

— Ez az kérem. Uj Kelet! Ezt az újságot vettem egyszer véletlenségből de azóta megveszem minden héten legalább kétszer, hogy tudomást szerezzek

legfontosabb munkakört választották meg.

Az Avivák és Barissziák lelkes és figyelmesek Palesztina-munkája egyik biztosítéka annak, hogy ezzel a pompás munkasárdával Erdély zsidósága a várt ötmilliót felhozza.

— Arra kérem, hozza tudomására Erdély és Bánság zsidóságának hogy öntő fordulópontot érzekett el a zsidó Nemzeti Otthon megvalósítá-sának gondolata. Nincs időnk! A legnagyobb nyu-gtalansággal fogunk hozzá a fokozott munkánkhoz, mert ennek sikerétől függ, hogy a san remei szer-ződés papiron marad e, vagy a zsidó Erec Jiszrael velősége lesz. A kiadott jelszó az egész világ zsidó-sága számára: ötszázezer font, Erdély és Bánság zsidósága számára pedig: **ötmillió lejt egy év alatt!** (sz. b)

mindenről, ami ott történik Palesztinában.

— Mikor akar elindulni?

— Tavaszkor megyek, március végén, vagy áprilisban.

— Biztosan elhatározta már?

— El én kérem és ki is megyek, ha égszár-dás, földindulás lesz is. Az pedig legalább is egy-előre nem igen lesz, ha csak azok a politikusak meg nem csinálják.

Kezet fogunk, megyek.

Amikor átléptem a Györfy János küszöbét, val-hogy nagyon furcsán éretem magam. Eszembe-jutott sok minden, nagyon sok minden. F.jvédé-lem, antiszemitizmus, szocializmus, cionizmus, asszimiláció, Hajjas Iván, Bangha páter, Hec János és Károlyi Mihály, világok, melyeket a vég-telenség örökké áramló vízei választanak el egy-mástól. Eszembe jutott Anatole France nagyszert könyve „A fehér könyv“, melynek kétszázhatvanedit lapján Coton elvált egyszer és mindenorra „d-vágtá“ a Romancey ur száját.

Az utcán két gyerek verekedett mellettem egy karikáért. Az egyik most kirántotta a másik kezé-ből a rozsdás abroncskaritát és ráordított: „Te büdös zsidó!“ És elszaladt a karikával. A másik ott állt és jobbkezével fogta a balkezét, melyet végighorcsolt a rozsdás abroncskaritá és melyből most egyenletesen, lassan folyt a vér...

Györfy János köfáragómesterra gondoltam, aki előttem állott becsületes szemével az előbb és éretem a megvigasztalást a szárazlevelt, szomorú fáktól, meg a lenyugvó decemberi napsugaraktól...

Keleti Sándor

* Hölgyek figyelmébe! Bauch Ernő üzletébe megérkeztek a legjobb minőségű gobelin, kelim, szumák, perzsa és Hedabo kímimunkák és hozzá-való anyagok. Kívánatra minden munkát meg-kezdünk.

* Stanio! gyárraktár Lepage, Cluj.

* Gumibélyegzőket (héber nyelveket is) ol-csón szerezhet be Impertal-nál, Cluj, Minorita-utca. Tegyen probarendelést.

Szilva
aszalt, zsákos és ladás — kapható
Léb Fivőrek cégnél
Cluj, Telefon 471.

Utol-érhetetlen olcsó
árakért szeresheti be karácsonyi szükségleteit — női és férfi szövetek, selymek, vászon és mosóárukban
Heller, Weisz & Molnár
divatruházában — Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand No 6.
Nagy, olcsó karácsonyi maradékvásár

Katz & Mendel
Cluj, Piața Unirii No 10.
Férfi raglán . . . lej 2650
Férfi öltöny . . . lej 2400
Férfi nadrág . . . lej 850

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi es banskai zsidóság napilapja

Szerkesztők: Kisskálai János és dr. Marton Ernő.

Feladvány szerkesztő Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a fentebb megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egész évre 850 lej.

Az osztrák conisták konferenciája.

Bécsből jelentik: Az osztrák conisták mostanában bejelentették tanácskozásukat, amelyek a palesztinai kijelölés ügyében zajlottak le. Elhatározták, hogy a ciszta ifjúsági csoportokat a pártvezetőség tartozik a legmesszebbmenőben támogatni, különösen az Erec Jizra'elba készülő pionir ket. Anyagi és szellemi támogatást kell nyújtani nekik hivatásukra való előkészületük körül, továbbá állások és lakás-ajánlatok tekintetében kezükre kell jarni. A gyűlés kérelme határozatban emelte ki Robert Stricker mérnök és Friedmann hitközségi elnök értekeit.

Még mindig a parlamenti botrány foglalkoztatja a magyar nemzetgyűlést.

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés mai ülésén Lakatos György szólt fel a házszabályrevizió vitájához. Foglalkozott a parlamenti botrányokkal és megállapítja, hogy a botrányokért azokat a képviselőket terheli felelősség, akik a szótban és a nemzetgyűlés folyosóján azt a mintát terjesztették, hogy Bechten vallomása az Erec Jizra'elban egészen őszintén az azokat a károkat fektető levéllel. Különösen Friedmanc vadolja, mert sem a szocialisták, sem a polgári ellenzék nem készülték előre a felforgatásra. Mindezen az ellenzék sulyos felelősség hárul rá nem vesznek részt a parlament ülésén. Felelősséggel tartozik azonban a többség is, mert az ellenzék nélkül határozatokon rajta van az egyoldalúság bályaga. Beszéd végén szónok reményének ad kifejezést, hogy közös engedékenységgel a pártok meg fogják teremteni egymás között a parlamenti bécsét.

Előzetes letartóztatásban marad az aradi gyermekkórház gondnoka.

A szombaton letartóztatott aradi gyermekkórházi gondnokot, S. Alexandrescut ma Noul-sou királyi főügyész utasítására átkísérték a rendőrségre a törvényesek fogságába. Alexandrescu lelkét igen súlyos bűnök terhelik, mert a gyermekkórházi állapotokból kifolyólag már több ápolás alatt levő gyerek betegedett meg igen súlyosan, sőt halálosan is fordult elő. A gyermekkórházban Cuon Vasul dr. városi főorvos és az egészségügyi felelősség megbízottjai folytatják a kórházi felszerelések leltározását, hogy így megállapítsák a hiányt. Bebizonyosodott, hogy Alexandrescu a gyermekkórház élelmezési költségvetéséből pénzéből több mint száz ezer lejt kifizetett. Alexandrescu aki maga rendkívül fényűző életmódot folytatott, már hónapok óta napról-napra kisebb adagokat rendel lejtéből és kenyérből a gyerekeknek, mint amennyit az orvosok előírtak. Nemesse főügyész ma délután fogadta az Uj Kelet munkatársait, akiknek a letartóztatott gondnokra vonatkozólag kijelentette, hogy Alexandrescu egyelőre előzetes letartóztatásban van a fogházban és ügyéről, további fogvatartásáról csak holnap döntenek.

Szerencsétlenül járt vasúti munkás.

Ma délután Gál Gyula tizenhét éves vasúti munkás a vasutnál vagonok kirakásával foglalkozott. A vagon kirakása után az üres kocsi az előtte álló kocsióra akarták továbbítani, de mielőtt az üres vagon a kocsihoz ért volna, Gál Gyula, aki a kocsi elején állott, megmozdított és balkezelővel olyan szerencsétlenül kikapzkodott meg az ütközökben, hogy amikor azok összeütköztek, a szerencsétlen munkás kezefejét teljesen összeroncolták. A szerencsétlenül járt munkást a mentők a sebészeti klinikára szállították.

Egy négyt amerikai bírónő választott.

Az Utó elnökválasztásának igazgatóit ismét az a legújabb szenáció, hogy Chicogóban egy négyt választottak meg városbíróvá, Albert B. George ügyvédet. A szerencsén ügyvéd republikánus programmal nyerte el tisztességét, míg ellenfele, a fehérbőrű jelölt demokráta programmal bukott el. Albert B. George választását nem a feketebőrűek döntötték el, hanem a republikánus többség, amely megakart mutatni, hogy semilyen előítélete nincs a másfajtaival szemben. Eddig tisztára lehet-

Megkezdtek Haarmann tömeggyilkos monstre-targyalását

Huszonhét gyilkossággal vádolva. Százkilencven tanu

(Hannover, dec. 5. Az Uj Kelet tudósítója.)

Teznap kezdte a hannoveri esküdtségi bíróság tárgyalni Hans Haarmann és cinkosa, Grans bűnpörét. A bestialis két ember ellen az a vád, hogy a gyilkosságok egész sorozatát követték el. Haarmann ellen huszonhét rendbeli gyilkosság miatt emelt az ügyészség vádat, négy vastag kötetre terjedő vádiratban. Sem Haarmann, sem cinkosa nem kaptak védőt, úgy hogy hivatalból kellett számukra ügyvédet rendelni. Azt hiszik, hogy a tárgyalás három hétig fog tartani. Százkilencven tanu idétek be, javarészből az eltűnt és meggyilkolt emberek hozzátartozói. A tanu közt vannak a vádlottak barátai és ismerősei is, továbbá olyanok, akiknek közvetett szerepük volt a gyilkosságok körül.

A göttingeni egyetem pszichológiai tanárát is ki fogják hallgatni arról, vajon Haarmann teljes mértékben beszámítható-e. Illetéskörök meg vannak róla gyűződve, hogy Haarmann jóval több gyilkosságot követett el, mint amennyit a büntető hatóságok ki tudtak róla nyomozni. 1923-ban ugyanis Hannoverban hatszáz ember eltűnését jelentettek, akik mindezekig nem kerültek meg. Minthogy leginkább fiatal emberek eltűnéséről jöttek a jelentések és minthogy Haarmann majdnem kizárólag ilyenekre vetette ki hálóját, kétségtelen, hogy az eltűnések összefüggésben vannak a gonosz

tetlennek tartották, hogy közpályán egy néger elvihesse a fehér elől a babért. A négernek ugyan nagyon jól beváltak különböző műszaki pályákon kitűnő mérnökök, jó ügyvédek és jeles tudósok vannak közöttük, de a közpályára nem engedték őket. Most ezzel a választással az am rikai haladás jó lépéssel jutott előbbre.

Szabályozták az átutazásirányításokat.

A belügyminiszter újabb rendeletben szabályozza az eladott állatok után fizetendő illetékeket. A rendelet szerint az eddigi eladási ár két százaléka helyett nagyobb állatok után darabonként száz lej, sertések után husz kilón felül ötven lej, husz kilón aluli és kisebb nyulaknak után husz lej illetéket kell fizetni. A rendelet december elsején már életbe is lépett.

Gondatlanságból okozott emberölés vádjával felemeltettek egy görög katolikus lelkészt.

Nagyváradról jelentik: Vadlottságnak állott a nagyváradi törvényszék előtt ma délelőtt Hasas Gavril ripai görög katolikus lelkész. Hasas ellen az a vád, hogy 1921-ben egy vádizat alkalmával véletlenségből agyonlőtte Ilea Flora hajót. Az ügyészség gondatlanságból okozott emberölésért emelt vádat a görög katolikus lelkész ellen. Ma délelőtt a nagyváradi törvényszéken Hasas Gavril elmondotta, hogy Tenke község mellett voltak vadászni és éppen egy vadat üldöztek, amikor egy földhányásban megbotlott és bejöttette kezéből a fegyvert, amely elsült és a golyó Ilea Flora hajót esítet taláta és halálát okozta. A nagyváradi törvényszék a tanu kihallgatások alkalmával beigazolták látta, hogy véletlenséggel forog fenn és ezért Hasas Gavril a vád és következménye alól felmentette.

Kérem a közönséget. Aki eltűnt Stern Lajos 17 éves fiáról tudna valamit, értesítését küldje a szülőkhöz. Stern Mihály cipész címre Nasfalau.

Elég volt

Kit annyit ástok, vartok, vérig, Muzsáj ma, holnap felszaladni A békességben kéklő ég!

Elhivatott mártírnak lenni A népek tengerében: szép sors, De örökre sem tarthat semmi.

Gyöngyöt vérző kagylók vagyunk mi, De egyszer a béke szüreténél Szabad nekünk is jelen lenni.

S ki vágyak vaskohója voltunk, E szürke, süket, vak világban Jussan eszünkbe véres sorsunk!

Jussan eszünkbe s két kezünkkel Ugy sujsunk ömögünk arcába, Hogy századokat végezzük el...

Számoljunk le a végzetünkkel...

Hajnal László

hajlam ember „munkájával“.

A háborút követő első években általában azt hitték, hogy az eltűntek forradalmi mozgalmak áldozatai. Csak amikor a folyó közelében tömegesen találtak meg az eltűnt fiatal emberek hülait, ébredt fel annak a gyanúja, hogy a halottak mögött egy ember borzasztó bűncselekményének sorozata rejlik.

Haarmanra gyanakodtak ugyan, de minthogy a bestialis ember a rendőrségnek kémizolgálatot teljesített, ellene a vizsgálat nagyon nehézkesen haladt tovább. A hatóságok a saját és a meggyilkoltak hozzátartozói nyomára több rendőrtisztviselő ellen feyelemi eljárást forszíroztak ki, mert az eltűnések bejelentése után nem indították meg kellő eréllyel a vizsgálatot.

Haarman az egész vizsgálat alatt mindössze hét gyilkosságot ismert be, a többit tagadta. A bizonyítékok azonban annyira kézenfekvők ellene, hogy ezeket nem fogja tudni megcáfolni.

A bíróság a tárgyalásra belépőjegyeket adott ki. A sajtón, a bírósági tisztviselőknél, a helyi diplomátákon és a hatóságok megbízottain kívül a közönség közül korlátozott számban jöhetnek a tárgyalásra. Az érdeklődés e bűnpör iránt óriási. Angol és amerikai újságok külön tudósítót küldtek a tárgyalásra.

Egy gyanus zsidó könyvakció. A Zsidó Nemzeti Szövetség elnökségének tudomására jutott, hogy egy román nyelvű zsidó vonatkozóan könyvvel hazalják végig Erdély-Bánságot és a Szövetségre való hivatkozással útszerte árusítják a könyvet. A szövetség ezután hozza a zsidó olvasók tudomására, hogy ettől a gyanus jótékonysági könyvgyűjtési akciótól távol áll és ajánló levelet senkinek sem adott.

Házasság. Kedves ismerőseinket és jóbarátainkat ezután hívjuk meg december 7 én délután fel 3 órakor Zepolya utca 22. szám alatt tartandó esküvőnkre Goldberger Sárka és Khan Ede.

Uj zsidó folyóirat. Párisból jelentik: A jövő év január közepén új zsidó folyóirat indul itt meg Revue Juive címen. A folyóirat évente hat-szor jelenik meg. Szerkesztői Georg Brandes, Albert Einstein és Sigmund Freud tanár lesznek. Munkatársai: Eduard Herriot, Sir Herbert Samuel, Israel Zangwill, dr Chaim Weizmann, Albert Thomas, Tharand-fivérek, Stefan Zweig, Jacques Lacretelle, Darius Milhand és Pierre Hamp.

Eljegyzés. Beer Manyika urnót Szatmárról eljegyezte Fischer Jakab gyárigazgató Gherla (Szamosújvár).

Mendelshon Béla és Grünfeld Malvin Naszád jegyesek.

Régi bosszúból emberölés. Bosszúból elkövetett emberöléssel vádolva állottak ma délelőtt a kolozsvári ítélőtábla előtt Radu Péter, Radu György és Drizsmán Péter rácebesi lakosok. A vádirat szerint ezríkilencszázhuszötgy március negyedikén rézég állapotban közösen megtámadták régi haragúkat, Guca Györgyöt. A veredéskor hovában Radu Péter egy fejszével úgy ütötte fejbe Guca Györgyöt, hogy az ütési lövetkezéskor holtan esett össze. A nagyzebeni törvényszék már foglalkozott az ügyel és a megtartott tárgyaláson, az enyhítő körülmények alapján, Radu Pétert két évi fegybüre, Radu Györgyöt és Drizsmán Pétert pedig öt-öt hónapi fogházra ítélte. Az ügy felelbbzés folytatán az ítélőtáblához került, ahol a mai tárgyaláson az ítélőtábla tanácsa helybenhagyta a nagyzebeni törvényszék ítéletét. Az ítéletet a vádlottak megfellebbszték.

Adela Ionascu asszony vendégszereplése a román operában. A kolozsvári román opera vasárnapi délutáni Bajazet előadásán Nedda szerepét Adela Ionascu asszony fogja énekelni. A kiváló operaszínéső fellépése iránt általános érdeklődés nyilvánul meg, annál is inkább, mert ebben a szerepben még Ionascu asszony nem mutatkozott be.

Orvosi hír. Dr. Lörinczi Sándor bőrgyógyász párisi utjáról hazaérkezett, rendelését bőr- és nemibetegek részére Str. Jorga (volt Jókai) 4. szám alatt (bejárat Kötő u. 1.) délelőtt 11-1 ig és délután 3-5 ig újból megkezdte.

Ügyvédi Határidőnapló 1925. Lapage Cluj 360 lejt.

...zatták meg. k lelkes és fejelemzetű pistositéka annak, hogyával Erdély zsidóság

tudomására Erdély és dötő fordulópontok Orthon megvalósítását. A legnagyobb nyug... fokozott munkánkhaz, hogy a san remoi szer... y a zsidó Erec Jizra'el szzó az egész vilá zsidó... t, Erdély és Bánság... millió lejt egy év alatt! (sz. b)

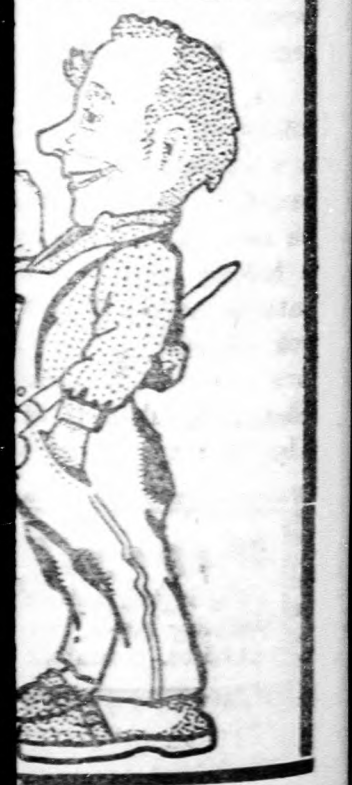
Palesztinában. ... március végén, vagy ... is meyegek, ha égszaka... pedig legalább is egy... csak azok a politikusk

János kszöbét, vált... em magam. Eszenbe... sok minden. Fjvéd... cializmus, cionizmus, Bangha cíter, Hec... lágok, melyeket a vég... el választanak el egy... tole France nagysért... nyek kétszázhetvenedik... er és mindenorra... d.

rekedett mellettem egy... rántotta a másik kez... és ráordított: „Te... a karikával. A meit... ta a balkezét, melyet... onckarizma és melyből... yt a vér...

...terre gondoltam, aki... szemével az előbb és... szarazlevelt, ezome... béri napszagaraktól... Keleti Sándor

Bauch Ernő üzletbe... ságú gonelin, kelim... ézimunkák és hozm... minden munkát meg... page, Cluj. ber nyelvüket is) ol... al, Cluj, Minorita-uta

va... k cégnél... n 471.

KÖZGAZDASÁG

Miniszttertanács elé kerül a „Codul Munci“

Akciót kezdenek a munkaadók és a munkások. Ankéntot hívják egybe a törvénytervezet részletes tárgyalására

(Cluj-Kolozsvár, december 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy Marzescu jelenlegi igazságügyi miniszter munkügyi miniszterévé idjén tervbe vette a jelenleg érvényben levő munkügyi törvények (Codul Munci) revízióját illetőleg ezek egységesítését. Az annak idején elkészített törvénytervezet célja volt a munkások és munkaadók közötti kollektív szerződések szabályozása, az esetleges ellentétek hatóságok útján való rendezése, a szakegyesületek ellenőrzése, a munkaszüneti napok rendezése, újabb egészségügyi intézkedések és különböző nemzetközi konvenciók beiktatása. Ez ellen a törvénytervezet ellen egy a munkaadók, mint a munkások szervezetei a leghatározottabb formában állást foglaltak, mert a törvénytervezet az egész munkástérítés rendezésében a hatóságoknak az eddigi gyakorlatot meghaladó nagyobb beavatkozási jogot szart biztosítani. Ugy a munkaadók, mint a munkások szervei ezzel szemben azt az álláspontot foglalta el, hogy a felmerült ellentéteknél szabadhoz kell biztosítani a megegyezés lehetőségére mind a két csoportban. Az askori vitát kezárta Marzescu igazságügyi miniszterévé való kinevezése és így a törvénytervezet lekerült napirendről.

A kormány nemrégiben bejelentette, hogy az idei parlamenti munkaprogramban újabb tárgyalás alá akarja venni a Codul Munci-t. Ez a miniszteri bejelentés általános nyugtalanságot keltett egy a munkaadók, mint a munkások körében, mert Chirculescu munkügyi miniszter a tervezetet elkészítette anélkül, hogy az érdekeltek véleményét e tekintetben meghallgatta volna. A tervezet másolata a minisztertanács tagjainak már ki lett osztva és ezáltal megkezdtek a törvénytervezet formál tárgyalását.

A munkaadók részéről nemrégiben bizottság kereste fel a munkügyi minisztert és tiltakozását jelentette be, hogy az ilyen fontos, egy a munkások, mint a munkaadók érdekeit

mélyen érintő kérdésekben nem kérte ki az érdekeltek véleményét. A munkügyi miniszter a bizottságoknak adott válaszában bejelentette, hogy a miniszteri tanácshoz jutott tervezet nem jelenti még a mu kérdések végleges fixozását és ennek célja csupán az, hogy a minisztertanács tagjait a készülő törvénytervezetről tájékoztassa. Kijelentette továbbá, hogy az érdekeltek bevonásával ankéntot fog egybe hívni, amelyek keretében a részletes tárgyalás alá fogják venni a tervezetet. Ertesüléseink szerint ebben az ügyben a munkások is akciót kezdenek, hogy a tervezet tárgyalása során őket is meghallgassák.

***
Bevonták a lengyel márka bankjegyeket. Varsóból jelentik: A lengyel jegybank december elsején végleg bevonta a forgalomból a márka-bankjegyeket. Az aprópénzhiány enyhítésére néhány milliót a régi bankjegyekből átvonattak és ezek értéke már az új valutára szólnak. Ez év végéig azonban ezeket a bankjegyeket is fokozatosan bevonják.

Magyarországon leszállították a hivatalos kamatlábat. Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter előterjesztést tett, a hivatalos kamatlábnak havi két százalékról havi egy százalékra való leszállítására.

Jugoszláviában szeszkartell alakult. Eszéről jelentik: A jugoszláviai szeszgyárak és szeszkereskedők képviselői értekezletet tartottak, amelyen kimondták a jugoszláviai szeszkartell megalakulását. Eddig hatvanégy szeszgyár csatlakozott a kartellhez. A kartell székhelye Zágrábban lesz.

Vasúti tarifaemelés készül Ausztriában. Bécsből jelentik: Az osztrák vasúti igazgatóságtól eredő értesülések szerint januárban a vasúti személytarifának mintegy harmincz százalékos emelése várható. A teherdíjszabás emelésének nagysága felől még nem történt döntés.

Csehszlovákia szátrájkstatisztikája. Prágából jelentik: Az eddigi összeállítások szerint az elmúlt évben Csehszlovákia területén 180 szátrájk volt és 22 kivárás, amelyeknél 72,652 munkás volt részt. Az így adódott bérvevesség 17 millió cseh korona és 388,199 munkanap veszett el. Ez az összeállítás a megelőző évvel kedvezőbb számadatokat tüntet fel.

Románia bányatermelése. Bukarestből jelentik: A központi statisztikai hivatal kiadatása szerint a bányatermelésnek felét a perleum adja míg a szénre 31, sóra 47 arányra 4,2, vasra 2,9 és más ásványokra 72 százalék esik.

A mai valutapiac

A mai napon tartott árak mellett élénk üzletmenet volt a devizapiacra. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 350-355, magyar korona 360-365 cseh korona 608-615 francia frank 11,30-11,40, svájci frank 89,60-89,70, dollár 200,00-201,00, angol font 255-260, olasz lira 880-990.

Valutapiac december 5 én:

Bukaresti Devizák: Páris 1140, Berlin 39-80, London 962, Newyork 205 00 Róma 900 00 Zárók 39-80, Bécs 29 00, Prága 610, Budapest —

Bukaresti Valuták: Napoleon 740,—, márka 46 00, leva 135, török lira 103 font sterling 936, francia frank 11 10, svájci frank 38-00, olasz lira 880, drachma 340, dinár 275,—, dollár 200 00, lengyel márka 36 00, osztrák korona 28 00, magyar korona 26-00, cseh korona 600.

Zürich Nyitás—Zárok: Berlin 19230-19230, Amsterdam 208 90-209 00 Newyork 516 87-516 50, London 2419 00-2419-00, Páris 2841 50-2847-50, Milánó 2232 50-2235 00, Prága 1555 00-1557 50 Budapest 49 50 69 75 Belgrád 755 00-758 75 Bukarest 250 00-250 00 Varsó 99-50-99 50, Bécs 72 75-72 75

Párisi tőzsde: Bukarest 880, Zürich 351 80.

A bányai vállalatoknál csökkent a munkáslétszám. Bukarestből jelentik: Az utoljára elkészített statisztikai kimutatás szerint a Bányában negyvenkét nagyvállalatnál összesen 28 329 munkás dolgozik. Ezzel szemben tavaly 31 000 munkás dolgozott. Az összes iparágakban történtek elbocsátások, csupán a kőműves ipar tartotta meg munkásainak előző évi arányszámát.

Akció a román-osztrák kereskedelmi érdekekben. Az „Übereese“ bécsi közgazdasági lap atiratot intézett a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetőségéhez, amelyben arról ad hírt, hogy a román-osztrák kereskedelmi kapcsolatok intenzívebbé tételére akciót indított. Az akció érdekében állandó rovatot nyitott a román árukereslet és kínálat részére, amelyben a romániai kereskedők teljesen díjtalanul ajánlhatják exportáruikat, vagy import szükségleteiket. A kamara vezetősége felhívja a kolozsvári kereskedők figyelmét az „Übereese“ akcióára és kéri, hogy esetleges hirdetősi számláikat jelentsék be a kamara vezetőségénél.

Selyempapír Lepagenál Kolozsvár

Szolid kiszolgálás

IZRAEL & Co.

Cluj, Calea Victoriei No 2. szűcs és szőrmeáruháza

Legjobb modellek

10% Nagy karácsonyi és ujévi vásárt rendezünk **10%** árengedménnyel **10%**

Dus választék mindenféle szőrmében, ruhaprémekben.

Legjobb modellek

Szolid kiszolgálás

Lloyd 3166

Megkezdődött

végeladás-

karácsonyi vásár

nál is olcsóbban kerül egész raktárkészletünk eladásra. Oriási választék minden ruházati cikkben.

„AU PRINTEMPS“

ruházban

Sirada Memorandului (Unio-utca) No 11.

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSÁ“-T!

Cluj telefon 6-48 és 6-65 (Lloyd 2248) Cluj, telefon 6-48 és 6-65

Dívtos nőikabátok végleges kiárusítása mélyen leszállított, minden elfogadható áron. **URANIA áruház** Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34. Uránia-mozival szemben. Sirocco 105

Szomb

rovat

A „Tr

Ujs

a Sel

Koer

Alu

kedve

landó

jogos

kinte

mét e

Mu

ban e

lungo

mint

társz

körle

nek v

vagy

Selec

a cso

zetér

Ho

jék m

a te

hogy

ben l

kinte

filme

adják

Ké

nyébe

lette

Cl

Nap
fris
vá
érkez
utca
mind

Pri

ölenkő
tőknk
ruinta
Pista

L
כשר
kapba
C. Be

ek

könyv

A

vele
sége
H.

NYILTTÉR

E rovatban közölte a szerkesztőség semmi-
nemű felelősséget nem vállal

NYILT LEVÉL.

A "Transilvania" filmgyár Rt.
Igazgatóságának

CLUJ

Ujságokból értesülök, hogy
a Select-mozgóban előadják a
"Koenigsmark" című filmet.

"Alulirott, ki a mozinak nagy
kedvelője és ennél fogva ál-
landó látogatója vagyok, fel-
jogosítva érzem magamat a te-
kintetes Igazgatóság figyel-
mét egy körülményre felhívni.

Mult héten a Select-mozgó-
ban előadásra került a "Nibe-
lungok" című film és úgy én,
mint számtalan mozilátogató
társam, kik az Uránia-mozgó
körletében lakunk, kénytele-
nek voltunk a hideg tél dacára,
vagy a hosszú utat megtenni a
Select-mozgóig, vagy lemondani
a csodás film látásának élvez-
zetéről.

Hogy fenti eset ne ismétlőd-
jék meg, tisztelettel felkérem
a tekintetes Igazgatóságot,
hogy az Uránia-mozgó körleté-
ben lakó közönségre való te-
kintettel a "Koenigsmark" című
filmet az Uránia-mozgóban is
adják elő.

Kéréssem teljesítése remé-
nyében maradok teljes tiszte-
lettel.

Cluj, 1924 december 5.

J. STANILESCU

Naponta frissen vágott liba

Erkezik Lebovics Béla húsarnokába, Cluj, Malom-
utca 8. — Frissen sült libaszir és zsirnak való
mindig kapható. Rador 2422

Prima tűzifát

Ölneként vagy aprítva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállít: **Staruinta Romaneasca S. A.** faosztálya. Cluj, Piata Unirii 20. 229. Telefon 804.

Libamájat veszek

a legmaga-
sabb árban.

Liba és kacska állomány legolesobbán kapható. Zsirra rendelést elfogadok. Baumhaft, C. Reg. Ferdinand, [v. Wessélényi M.-ucca 10]

Könyvkötőke

vészon, gradli: vorszak, chag-
rin, márványpapír, finom
könyvkötőbőr stb. — Lepagenál, Cluj

Az erdélyiek figgelmébe

Bukaresti, (Belvedere) 15
ort. koser, Abraham & Comp.
(Grossmann)-féle vendéglőt a
vele szemben levő **Transval** (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyi-
séibe helyezte át. A t. közönség további pártfogását kéri **Abraham & Comp.**
H. Grossmann, Strada Brezoianu No 2. (A gyógyszerár mellett).
Modern és pontos kiszolgálás

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ ÚJRA ÉLŐ

Szombat d. u. fél 4 órákor: Vig özevgy. (Mérsékelt
helyárrakkal. Sorozatszám 156.)

Szombat este 7 órákor: Csókoljon meg. (Ujdonság
4-edszer. Előadás kezdete kivételosen 7 órákor.
Bérletszűnetben. Sorozatszám 157.)

Szombat este fél 10 órákor: A Waldbauer—Kerpely
vönösngyes hangversenye. [Bartók Béla, Mozart,
Beethoven-műsor. Premier-helyárrakkal. Premier-
bérlet 23. szám. Sorozatszám 158.]

Vasárnap d. u. fél 4 órákor: A sárga csikó. [A nagy-
kapusi paraszt-műkedvelők előadása. Kalotaszegi
táncokkal és népszokásokkal. Leánylopás, fonó-
estély, orsó kiváltás. Esti helyárrakkal. Sorozat-
szám 159.]

Vasárnap este 8 órákor: A sárga csikó. [A nagykapusi
paraszt-műkedvelők előadása. Premier-helyárrak-
kal. Napi bérlet 40. szám B. Sorozatszám 160.]
Hétfő: Három grófia. [13-adszor. Bérletszűnetben.
Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 161.]

Waldbauerék hangversenye januárra ma-
rad. Ma seregny jött a Magyar Színház igazgató-
ságához: A Corvin hangversenyiroda közli, hogy a
Waldbauer—Kerpely vönösngyes egyik tagját, Te-
mesvári Imrét baleset érte, súlyos ujjsejtülése tá-
madt: s ezért a szombat estére hirdett hangversen-
yük elmarad. Kéri a hangversenyeinek január
óra való elhalasztását. Így tehát a holnap esti
hangversenyre váltott jegyek árát a pénztár visz-
szafizeti. A Csókoljon meg elődása tehát rendes
időben 8 órákor kezdődik szombaton este.

MOZGÓK MŰSORA

Select mozgó. Szombat, december 6. Premier.
Koenigsmark. Monumentális szalondráma, a modern
életből. I. Rész. Pierre Buoit regénye után. Fő-
szerepben Hougatte Dufas és Svatislaw Petrovitch.

Uránia mozgó. Szombat, december 6. Pre-
mier. A mult tika. Szociális érkérfeszítő dráma,
6 felvonásban, filmre alkalmazva Honoré de Bal-
zac regénye után. Főszerepben Tatiano Gorka és
Maria Carmi.

Apollo-Mozgó. Szombat, december 6. Dzsungel
csodái. III. rész. 8 felvonás. Dühöngő tigrisek közt.

Pályázat

Az itteni kis hitközség, Bukarast közelében
metszőt keres, aki egyttal előimádkozó és mohel.
Kellemes hanggal bíró reflektánsor pályázatukat
adják be Comunitatea Israelita Giurgiu címre. Ja-
vadalmazás, lakás, világítás, fa és kölcönösen meg-
állapítandó fix jövedelem.

Pályázati hirdetemény

Másodsor hirdetünk pályázatot egy שוהט
ובורק ובעל תפילה állásra. Megkivántatik,
hogy három elismert orth. rabbítól קבלה-val
rendelkezzen. Meghívottnak 200 lej utíkölttség
lesz megtérítve. Csakis jó előimádkozók küld-
jék be ajánlataikat. Fizetés megegyezés szerint.
Pályázatok folyó év végéig benyújthatók.

Alesd, (Jud. Bihor) 1924. nov. 27.

Orth. Izr. Hitközség, Alesd

Ösztreicher, Mandel Izsó,
jegyző hitközségi elnök.

Telefon 12-29. "Rador" No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Cal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel,
bélesárak és paplan nagyraktára.

Linoleum

Románia legnagyobb linoleum, via-
szosvászon, gummiárak, gummi-
kabátok és szőnyegkülönlegessé-
gek szaküzlete

HAAS LIPÓT

Rador 3409

Gyári főraktár:

CLUJ

Str. Universitatii 1.

Raktárak:

Oradea-Mare — Timisoara.

Mélyen leszállított árak
mellett

az alábbi árak kaphatók

Viaszosvászon

Viaszosvászon, asztal bevoná-
sához, 80 cm. sz. métere lej 105
Viaszosvászon terítő 60x100 lej 30

Bőrvászon

Kárpitosok, kocsigyártók,
könyvkötők részére, 120 cm.
szélességben, méterje .. lej 115-től

Linoleum

67 cm szélességben métere lej 135
90 " " " " lej 170
200 " " " " lej 475
Egyszínű, barna, zöld vagy
terrakotta linoleum, helyisé-
gek bevonásához, négyzet-
méterenként ..... lej 262
150x200 ebédli linoleum.. lej 712
200x250 ebédli linoleum.. lej 1187
200x300 ebédli linoleum.. lej 1425

Szőnyegek

Prima futószőnyeg 70 cm. szé-
lességben, méterje .... lej 87-50
Prima futószőnyeg, 90 cm. szé-
lességben, méterje..... lej 150
Jó minőségű cacos futószőnyeg 125
Két oldalon használható ebédli
szőnyeg 200x300 nagyság lej 1500
Valódi gypaju tapesztrie ebédli
szőnyeg 200x300 nagyság lej 3900
Bevezített ágyelő ..... lej 125-től

Gummi-kabátok

Férfi és női esőköpenyek, ki-
tűnő szabással és a legfino-
mabb angol gummirozással 900 től

Nagy választék:

Ottoman takarókban, ágygarnitúrák-
ban, függönyökben, fali szőnyegek, sár-
és hócipőkben, házi- és tornacipőkben,
iskolátáskákban, mindenféle gummi-
árakban, gummilabda, játékarukban,
fésűárú, celluloid-gallér és kézelőkben.
Stb. Stb.

Eladás nagyban
és kicsiben.

APRÓHIRDETÉSEK

Magyari közlésnél egy szó 3-., vastag betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény.

Folytonzó kályhát kerestünk Electrichidro Cal Regele Ferdinand 65

Magyarországi nagy tömörfaanyaggyár vezetője állását változtatná, egy Erdélyben levő nagy gyárba bevezetné a tömörfa butort

évi termelés **800-1000**

szobáig ugyisintén a **teలి hálók** tömeggyártását is. Megkereséseket „Butor szakember” jellegűre a kiadóba kér

Olcso és szép ruhát készítő kezező fizetési feltételekkel és a legújabb divat szerint Dávid József, Caka Victoriei 7.

Hölgyek figyelmébe!

Mindennemű modern hajmunkát, tambourir választék, kizárólag elsőrendű anyag s készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölök. Vágott hajat kicsinyben és nagyban veszek. — **Mussa Gyula Cluj Str. Memorandului 10**

Elveszett csütörtökön este 6-7 óra között Park sanatoriumtól Görögtemplom-u. 16-ig kis sárga kőzi koffer. Megtaláló nagy jutalomban részesül. Mátyas bankigazgatónál Görögtemplom-utca 16 sz. alatt. 8287

Hölgyeim! Mélyen leszállított árak mellett árusítja fűz és bársony modelljeit az

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Gólya-áruházal szemben. Alakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

Vaskereskedők és iparosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és falkészgártmányok, gáz- és forrasztó, csavarok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT

Societate in nume colectiv
Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,
Fiókók: CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.
Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

A LEGJOBBÁK OTTOGAGEL TRASÜTEMENYEI

Uj! Kisiparosok Uj! butorlerakata

Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand 63. (volt Ferenc József-ut). Allandóan raktáron modern és olcsó

butor berendezések

Terv után vállalunk és tervezetünk.

Szép és tartós játékok

a legolcsóbb árakon csak a **Gyermekek Paradicsomában**

a legrégebb és leghíresebb játékraktárban kaphatók.

Cím:

LINDENBERG

Bucuresti, Strada Smardan 12. Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára **Karácsonyfadísz**

Rador 2445

Tekintse meg

vételkötelezettség nélkül **gyermekjáték kiállításunkat!**

A nagyközönség figyelmébe ajánljuk a

Parisien

áruház november és december havi **árjegyzékét:**

I. Rövidáru osztály:

- 1 pár kötött női harisnya, minden színben 32
- 1 pár la flor női harisnya, minden színben 58
- 1 drb gyerek-zsebkendő 7
- 1 drb himzett zsebkendő 13
- 1 pár jó meleg női keztyű .. 60
- 1 drb jó minőségű női ing . 110
- 1 drb gyerek alsó trikó I-a.. 118

Leányka-, fiu-ruhák, női kötények, leányka kötények, női gloth alsó szoknyák, ruhadíszek, csipkék, virágok a legolcsóbb árban beszerezhetők.

Teljes menyasszonyi- és babakelengyék a legolcsóbb árakban kaphatók.

II. Férfidivat osztály:

- 1 drb lodenkalap 185
- 1 drb olasz nyulszőrkalap .. 466
- 1 drb nyakkendő 12
- 1 pár sokni 25
- 1 drb lágy rips gallér 20
- 1 drb gyapjutrlikó férfiing .. 198
- 1 pár trikó bélelt keztyű.... 65
- 1 drb zsebkendő 15

Férfi ingeket mérték után a legszebb kivitelben készítünk.

Botok, ernyők, kézelőgombok stb. a legolcsóbb kivittől a legfinomabbig.

III. Porcellán, üveg és kékedény osztály:

- Vizespohár 5
- Csésze, aljjal, jó minőségű .. 24
- Duplaerős tányér 20
- Duplaerős dessert 15
- 6 személyes ebédőkészlet .. 1300
- 6 „ kávékészlet 455
- 6 „ feketekávékészlet 310

Mosdókészletek, gyorsfőzők, vasalók, rézkarnisok, nipppek legolcsóbb árakon kaphatók.

IV. Gyermekjáték, bőraru, bőrönd és gyerekkocsik osztálya:

Gyermekjáték- és bőraru osztályainkon gyermek-kocsik, ridikülök, bőröndök igen nagy választékban kaphatók!

Tekintse meg vételkötelezettség nélkül gyermekjáték kiállításunkat!

Quorheszt hivatal
Elnj-Koloz L. Pop. (B)
Telefon: 35 kiadóh
Zs. N. Sz
A kéziratot szerkesztő zandók. Ké adunk

1924 decce

A német

(Berlin, sától.) A mély intern megérése a rajzolni Né társaság mecióval, ameztettek és a francia sov chisták prop az antizsem kellett Rati tábban látó nem élt Né követte Né vidékek a márciusi vá minden két az akaratát, alapján hív volt annyira mára többsé sem a német mutakozott centrumból, kellett össze a negyötker kodott a né nös helyzeté cakhöz akai szókra is k hogy a lond gramjukban, a szakértői Amikor Mar kötelezettség is be akarta cildemokra parlamentet irtak ki, am demokraták Jellehet paganda és meg, még se nek a május Hindenburg elfakult. Alt glóriája erőe ugy akarnak követelik na és nagyon jó eléréséhez ne Az sem döntő fölény Szászország demokratá leez a többi két tábor pe mus és a re és jóvátételt is eltökélte ket szabott tében, ament arra, hogy abban az es állama felvont vizont ami volt. A hosszú időre amely napót ami a haladá keene Francz már az crezi Németeré beigert kölcs élet ktható megérzik a b ország rendt a revás jelez